

Jan Esmann

Skulptør med pensel

Tekster af
Bente Hammershøy

Forsiden: #3, uden titel, 100 x 130 cm

Side 2: #19, uden titel, 100 x 130 cm

Bente Hammershøy

Skulptør med pensel

To store serier af malerier er, hvad Jan Esmann * 1960 præsenterer i Galleri Brænderigården fra slutningen af september og hen over oktober måned 2012. Han vender hermed tilbage efter godt fem år.

To betagende serier

Den ene serie på 12 malerier har overskriften "Landskaber," der alle er olie på lærred, og alle har målene 100x130 cm. Den anden serie hedder "Figurer," hvoraf der er 24 i samme materialer som i første serie, men her med fællesmålene 130x100 cm, altså de omvendte mål af første series!

Det giver en inciterende oplevelse, at værkmålene gentages og genspejles.

Hvad, der ligeledes er særegent for Jan Esmann, er, at i både "Landskaber" og "Figurer" er menneskeskikkelsen hans hovedmotiv.

Galleri Brænderigården Horsens

Akter

I "Figurer" er det akten, betegnelsen i billedkunsten for afbildning af det nøgne legeme, dets stillinger og bevægelser, der er Jan Esmanns ærinde. To forskellige mandsskikkelser og én kvindeskikkelse er anbragt som et koncentrat på en stol eller en skammel / lille bord, hvorved den enkelte figur træder ganske insisterende frem fra billedfladen og op fra det skaktavlede gulv. Der er i malerierne ingen yderligere remedier bortset fra en lysende blå ring (måske en reminiscens af den blå perle fra Esmanns uforglemmelige billede "The Blue Pearl" fra 2001?) som to af skikkelserne - en kvindelig og en mandlig - indrammes /omgives af på forskellig vis, hvorved billedoplevelsen intensiveres.

Jan Esmanns fabelagtige farvebrug og divergerende malemåde

Farveholdningen i malerierne har et bemærkelsesværdigt skift. De første seks 'Figurer' er malet udsøgt detaljeret med alt, hvad det levende menneskes varme hudfarver, kropsbehåring og lignende medfører. Jan Esmann maler så taktilt, at man synes, at modellen på lærredet er til at tage at føle på og som, man om lidt forventer, folder sig ud, sprænger lærredets kant og træder ud i lokalet. Den samme illusion Nicolai Abildgaard gav med SIT mesterværk: "Den sårede Filoktet!"

De resterende 18 "Figurer" har Jan Esmann malet helt exceptionelt anderledes i grålige og blålige nuancer med skraveringer ind over kroppen, hvilket medfører en ganske anderledes, men ikke mindre spændende udgave af menneskelegemet, som var det tegninger og ikke malerier. Jan Esmann bryder her med vedtagne normer for, hvad et maleri er og kan.

24 portrætter

Alle skikkelserne er afbildet i forskellige positurer centralt anbragt midt i billedfeltet på mørk baggrund, som det kendes fra renæssancens og barokkens portrætafbildninger. Dette giver beskueren en intens billedoplevelse, da øjet dermed ikke distraheres af udenomsværker. Det er som et koncentrat af 24 personers gestik og ansigtsudtryk, et katalog over menneskelige udtryksformer for allehånde følelser.

Gulvets gentagne skaktern står op mod stolesæderne (eller bordene) som en tidløs understregning af værkernes indadvendte udtryk. Denne gulvform er Jan Esmanns maleriske "bunddække!"

Jan Esmanns gengivelser af menneskelegemet kan ikke berømmes nok. Det er en mesterlig udførelse med kroppens muskelspil og knoglernes fremtræden under huden. Det ses i hvert enkelt maleri - fanget i mange kropslige bevægelser, der - som nævnt - synes umulige på det lille bevægelsesområde. Han maler i den grad så virkelighedstro med de utallige farvevalører, pletter, hårvækst på ben, arme og i og på hovedet, at det bliver uvirkeligt og med en iboende transcendens (det, der ligger uden for erfaringens eller erkendelsens grænser), der slår én hver eneste gang, man betragter hans malerier.

Side 4: #13, uden titel, 130 x 100 cm

#16, uden titel, 130 x 100 cm

Side 6: #4, uden titel, 100 x 130 cm

Side 7: #8, uden titel, 100 x 130 cm

#11, uden titel, 100 x 130 cm

#12, uden titel, 100 x 130 cm

Side 8: #7, uden titel, 100 x 130 cm

Side 9: #20, uden titel, 100 x 130 cm

#21, uden titel, 100 x 130 cm

Landskaber

Der hviler en aura af tidløshed, af det klassiske til alle tider, over de 12 "Landskaber," hvor skikkelserne er som arketyper, noget man ubevidst genkender. Det klassiske genkendes måske især i billede 4, hvor kvinderne i deres hvide gevandter minder om græske karyatider, de kvinder der i søjlers sted bærer en tagkonstruktion i et tempel. Her er de løsrevet fra den pligt, men udtrykker ved deres kropssprog en form for sorg og smerte og for den forreste kvindes vedkommende et skrig, som hun står der i et af de fantastiske øde klippe-, bjerg - og havlandskaber, Jan Esmann anbringer sine figurer i. De to andre kvinder (ja, ER det to andre kvinder, eller er det den samme kvinde i tre positurer? Det kunne kropsudformningerne godt antyde?) ekkoer den forreste.

Kvindeskikkelserne har atter den tredimensionalitet, den skulpturelle udformning, som Jan Esmann står som en ypperlig eksponent for.

Spejlinger

Spejlinger er også udtrykt i Jan Esmanns værker både figurmæssigt og bygningsmæssigt. I maleri nr. 8 er to ældre mænd anbragt i spejlende tosomhed, ikke på en strandbred eller i en bygning, men ude på en klippeø, mens baggrundens skyer ser ud, som var de eksploderet oven over et lavt bjerglandskab.

I malerierne nr. 11 og 12 ses i hvert maleri den samme unge mand gengivet begge steder som i en rituel dans.

I nr. 11 er den unge mand iført et langt lændeklæde lavet af et smukt stykke særpræget mønstret silkestof, som faktisk også er et af Jan Esmanns maleriske virkemidler. Tilbage i

italiensk renæssancemaleri kender man til lignende pragtfuldt malede silkestoffer. Manden er positioneret i fire stillinger på det smukt skakternede Jan Esmanns gulv med en bygningsrest med bueslag som baggrundskulisse for det, der foregår på det skaktavlede gulv i forgrunden, hvor repetitionen af menneskeskikkelsen er som et musikstykke sat i billeder. Det samme i en lidt anden udformning ses i nr.12, hvor forskellen dels viser sig i lændeklædets anderledes udformning, dels i den atter benyttede, lysende blå ring.

Lyset

Lyset i malerierne er et kapitel for sig, for det er som spredt ud over hele billedfladen for at skabe lys og mørke, som er nødvendige maleriske ingredienser for at modellere den tredimensionelle form frem. De arkitektoniske elementer, bueslagene, får lys fra baggrunden, der tillader et naturligt lys at falde ind gennem buerne. I det hele taget er den måde, Jan Esmann bruger lyset på en tradition, som man kender fra hans store forgængere som Caravaggio og Rembrandt i form af clair-obscur-teknikken. Lys og skygge i forening gør, at skikkelserne, arkitekturen og de scenelignende rum både træder op mod hinanden og er i harmoni.

Monumental kunst med pensel

At Jan Esmann kan kaldes en skulptør med pensel, skal forstås på den måde, at alle hans skikkelser optræder på lærredet, som var de skulpturer, fordi de er malet så perfekte, at de står tredimensionelt frem, og man derfor har på fornemmelsen, at man vil kunne gå rundt om figurerne, om man trådte ind og gik omkring i malerierne! Stolen er som en drejeskive for en billedhugger. Skulpturen/menneskeskikkelsen er "drejet op" malerisk!

Jan Esmann giver ikke sine malerier enkelttitler, som det er fremgået af ovenstående. Han har arbejdstitler, som han ikke benytter til de færdige værker. Men arketyperne som hans værker er, behøver de landskaber og skikkelser, han maler frem i sine værker, ikke titler/navne.

Jan Esmann maler sig ligesom ned i lagene af vores underbevidsthed og fremmaner skikkelser, som man synes at kende et eller andet sted fra. Han berører én ganske specielt med sine mytiske malerier. Jan Esmann rækker såvel bagud som fremad med sin kunst, hvilket gør den eviggyldig.

Jan Esmann, 1960.

Privatundervisning hos kunstneren Niels Hermann Wamberg 1979-82.
1 år på Ny Carlsberg Glyptotek i klassisk tegning under Egon Bjerg Nielsen.
Uddannet fra Det Kongelige Kunstakademi 1991.
MA i Moderne Kultur 1993.
Theodor Alfred Christian von Irgens-Bergh og hustrus kunstnerlegat 1998 .

1986 - 1992 Kunstnernes Forårs- og Efterårsudstilling.

Herefter i udpluk udstillinger hos:

Knud Grothe, Charlottenlund - Alice Lookingglass Gallery, New York - Lejn-
eks Fine Art, Californien - Ikon 2000, Kunstnernes Hus, Århus - Memorial
Exhibition for Palle Nielsen - Galleri 108, Roskilde - Gallerihuset, Køben-
havn - The More Gallery, USA - Polka Dot, København - Carlsberg Ny Tap-
peri, Kbh. - Galleri Brænderigården, Horsens - Galerie T 40, Düsseldorf

Side 10: #22, uden titel, 100 x 130 cm
Side 11: #9, uden titel, 100 x 130 cm
Bagsiden: #23, uden titel, 100 x 130 (udsnit)

